

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Promemorian Höjt tak för rutavdrag

LO har beretts möjlighet att lämna remissyttrande över Finansdepartementets PM Fi2019/00124/S1 *Höjt tak för rutavdrag* och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning LOs synpunkter

- LO avstyrker förslaget om höjt tak för rutavdrag till 50 000 kronor.
- LO anser att det finns betydligt mindre kostsamma och mer effektiva åtgärder för att stärka nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden.
- Höjningen av taket för rutavdrag har negativa fördelningseffekter. Personer med högre inkomster gör i större utsträckning rutavdrag och drar i genomsnitt av större summor.
- På sikt ser LO en risk att rutavdraget bidrar till att sådant som vi har beslutat ska vara ett gemensamt välfärdsansvar flyttas till individen och en skattesubventionerad marknad.

Inledning

Maxtaket för rutavdraget sänktes den 1 januari 2016. I rambeslutet om statens budget för 2019 beslutade riksdagen att godkänna moderaternas och kristdemokraternas budgetreservation. Av denna reservation framgår att Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår att riksdagen ska tillkännage att regeringen ska återkomma med förslag att utöka taket för rutavdraget. Förslaget är att taket i rutavdraget ska höjas från nuvarande 25 000 till 50 000 kronor. Förslaget ska träda i kraft den 1 juli 2019 men gälla för hela året.

LOs synpunkter

LO avstyrker förslaget att höja taket i rutavdraget. Förslaget har sannolikt en mindre statsfinansiell effekt – mellan 90 och 250 miljoner kronor per år – men det kan varken sägas bidra till sysselsättning, tillväxt, välfärd eller det allmännas bästa.

Motivet bakom att utöka avdraget sägs vara att rutavdraget har varit en viktig språngbräda in på den svenska arbetsmarknaden – inte minst för nyanlända kvinnor. LO anser att det finns betydligt mindre kostsamma och

mer effektiva åtgärder för att stärka nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden. I stället för att satsa på att etablera låglönemarknader bör man i första hand genom utbildningsåtgärder, eller kombinationer av utbildning och arbete, satsa på att höja de nyanländas produktivitet och för att kunna etablera dem på den ordinarie arbetsmarknaden. I de fall detta inte är en lämplig åtgärd ska i andra hand olika former av individinriktade lönesubventioner användas. LO anser att åtgärder som är inriktade mot den ordinarie arbetsmarknaden är mer effektiva än skatteavdrag inriktade mot arbete hos höginkomsttagarhushåll.

Det finns ett stort framtida rekryteringsbehov på svensk arbetsmarknad, i synnerhet i välfärden. LO anser att de 5 miljarder kronor rutavdragen kostade 2018, enligt Skatteverket, skulle gjort mer nytta för jobben och välfärden om de satsades på utbildning och förbättrade arbetsvillkor.

Finansdepartementet noterar i PM att höjningen av taket i rutavdraget har väldigt liten jobbeffekt. Inte ens genomsnittet inom den rikaste gruppen som SCB redovisar, med en årsinkomst över en miljon kronor, närmar sig dagens tak på 25 000 kronor. När taket för rutavdrag sänktes från 50 000 till 25 000 kronor berörde detta endast 2 procent av köparna. Så länge Sverige är ett relativt jämlikt land med en fungerande välfärd kommer efterfrågan på rut-tjänster inte öka dramatiskt även om utrymmet att göra avdrag ökar.

Höjningen av taket för rutavdrag, liksom rutavdraget i stort, har dessutom en negativ fördelningspolitisk profil. Endast personer med mycket höga inkomster har ekonomiskt utrymme att köpa rut-tjänster i den utsträckning att de når taket. SCBs statistik för skattereduktioner för hushållsarbete i 2018 års taxering visar att bland personer med en inkomst på över 83 000 kronor i månaden gjorde 42 procent rutavdrag, alltså nästan hälften. I gruppen med en genomsnittlig LO-inkomst på 26 500 kronor i månaden gör färre än var tionde avdrag för hushållsarbete, 9,5 procent. Personer med höga inkomster gör större avdrag, i genomsnitt 10 700 kronor bland de med en inkomst över 83 000 kronor som gör rutavdrag, medan de personer med en LO-inkomst som gör rutavdrag i genomsnitt drar av 4 700 kronor.

LO ser dessutom en risk att rutavdraget på sikt bidrar till att sådant som vi har beslutat ska vara ett gemensamt välfärdsansvar flyttas till individen och en skattesubventionerad marknad. Flera forskare har varnat för att vi riskerar att lämna vår universella välfärdsmodell med gemensamt finansierad välfärd av hög kvalitet som fördelas efter behov.¹

¹ Se Erlandsson, S., Storm, P., Stranz, A., Szebehely, M., & Trydegård, G.-B. (2013). "Marketising trends in Swedish eldercare: competition, choice and calls for stricter regulation." i G. Meagher, & M. Szebehely, *Marketisation in Nordic eldercare: a research report on legislation, oversight, extent and consequences* (pp. 23-85). Stockholm: Stockholm University, samt Blomqvist, Paula (2016) "NPM i välfärdsstaten: hotas universalismen?" i *Statsvetenskaplig tidskrift* 2016/1

LO menar att oroande tecken redan finns på att vi är på väg mot en välfärd efter plånbok, inte behov. I många kommuner har hemtjänsten stramats åt. Äldre hänvisas till att köpa hjälp i hemmet med rut-avdrag, vilket i praktiken bara rikare äldre har råd med. Det är ett stort avsteg från en generell välfärd fördelad efter behov, vilket är den välfärdsmodell LO förordar.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Åsa-Pia Järliden Bergström
Ulrika Lorentzi
Handläggare